

آزمون ورودی تیزهوشان دهم ۹۶ ادبیات فارسی

۱) در داستان (شیر حق) بیت (باد خشم و باد شهوت، باد از / برد او را که نبود اهل نماز) به کدام (مهارت زندگی) اشاره روشن تری دارد؟

الف) خود آگاهی: شناخت توانایی ها، نیازها، استعدادها و ضعف های خود

ب) ارتباط موثر: ارتباط درست و سنجیده با دیگران

ج) تصمیم گیری: تدبیر مناسب در موقعیت های مناسب

د) چیرگی بر احساسات و هیجانات: مهار احساسات گوناگون

دلیل: خشم هوس رانی و زیاده خواهی، احساسات و هیجانی است که چیرگی بر آنها سعادت مند گشتن است.

۲) در جفت واژه های همه گزینه ها، هر سه رابطه (تضاد ترادف و هم خانوادگی) دیده میشود؟

الف) انسجام و تشّت - ذکاوت و فراست - مشعل و شعله

ب) طعمه و طعام - درویش و غنی - نژاده و تبار

ج) سپهر و فلک - عارفان و معروف - غرّه و فروتن

د) قریب و بعید - ازمند و طمعکار - مرخص و رخصت

دلیل: تضاد: درویش و غنی هم خوانواده: طعمه و طعام نژاده (به معنای اصیل و گوهری) با تبار (به معنای اصل و نسب) ترادف ندارد.

۳) از واژه ((کارد)) با حذف یک حرف (مثلا د) و از واژه (معصوم) با تغییر یک حرف به حرف دیگر (مثلا ص به ل)، واژه معنا دار دیگری پدید می آید. در همه گزینه های زیر، واژه هایی

می توان یافت کبا حذف و تغییر یک حرف به حرف دیگر، به واژه معنا دار تازه ای تبدیل شوند. به جز...

الف) بحر - روشنایی
ب) کاراگاه - **آتش نشان**

ج) خاندان - حوض
د) نیام - بنیان

دلیل: کاراگاه با حذف یک حرف: کارگاه آتش نشان با تغییر یک حرف: آتش فشان

۴) با توجه به رابطه معنایی هر (گروه واژه)، کدام گزینه غلط های املائی دارد؟

الف) مطیع و مسخر - تبار و سلاله - عزیمت و رحلت

ب) مضایقه و دریغ - دیرو و صومعه - رعد و برق

ج) جزر و مد - جدال و غزا - مدیحه و ثنا

د) **کنه و ذات - تسبیح و تضرع - همت و مصاعی**

دلیل: همت و مصاعی: مصاعی

۵) در کدام بیت، همه آرایه های ادبی (تشبیه)، (جان بخشی)، (تضاد) و (مراعات نظیر) دیده میشود؟

الف) عقل حیران شود از خوشه زرین عنب / فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار

ب) **تا کی اخرجو بنفشه سر غفلت در پیش / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار**

ج) بلبلان وقت گل آمد که بنالد از شوق / نه کم از بلبل مستی تو بنال ای هشیار

د) درد پنهان به تو گویم که خداوند منی / یا نگویم که تو خود مطلعی بر اسرار

دلیل: تشبیه: تو مانند گل بنفشه، غافلی جان بخشی: نسبت دادن غفلت به گل بنفشه

تضاد: خواب و بیدار

مراعات نظیر: بنفشه و نرگس

۶) نام کدام اثر ادبی برگرفته از نام نویسنده آن است؟

الف) اخلاق ناصری

ب) رساله قشیریّه

ج) مخزن الاسرار

د) اسرار التّوحید فی مقامات الشّیخ ابو سعید

دلیل: رساله قشیریّه: از قشیری

۷) مفهوم کدام بیت زیر با دیگر بیت ها ارتباط و تناسب کمتری دارد؟

الف) افتابی چنین، که میتابد / چشم خفّاش درنمیابد

ب) به بینندگان افریننده را / نبینی، مرجان دو بیننده را

ج) مهر درخشنده چو پنهان شود / شب پره بازیگر میدان شود (شب پره: خفّاش)

د) نور خورشید در جهان فاش است / آفت از ضعف چشم خفّاش است

دلیل: مفهوم این گزینه: دلیل خودنمایی و جولان دادن افراد نااهل و بی بصیر، آشنا نبودن با حقیقت است. اما مفهوم سایر گزینه ها: با چشم مادی نمیتوانیم حقیقت وجود خداوند را درک کنیم.

۸) مفهوم کدام بیت به عبارت (مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ) نزدیک تر است؟

الف) چو در دانش و دین سرافراز گشت / همه دانش و دین بدو گذشت

ب) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است / دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار

ج) آنچه دا علم بیش می باید / دانش خویش می باید

د) بدان خود را که از راه معانی / خدا را دانی از خود را بدانی

دلیل: در مصراع دوم این گزینه به وضوح گفته می شود که: اگر خود را بشناسی، خدا را هم خواهی شناخت.

۹) در همه گزینه ها، با افزودن جز معناساز(ان) و (-ش) به بن هر دو مصدر، واژه معنادار پدید می آید به جز...

ب) سوختن- لرزیدن

الف) باریدن- خروشیدن

د) نگریستن- درخشیدن

ج) تابیدن- خواستن

دلیل: در گزینه دو: سوختن: سوزان و سوزش لرزیدن: لرزان و لرزش

در گزینه سه: تابیدن: تابان و تابش خواستن: خواهان و خواهش

در گزینه چهار: نگریستن: نگران و نگرش درخشیدن: درخشان و درخشش

۱۰) در کدام گزینه، هم وابسته پیشین و هم وابسته پسین دیده می شود؟

الف) اگر کار به دست من استی، یک ساعت از خدمتت نیاسودمی، اما تو مرا زیر دست مخلوق کرده ای، به خدمت تو، از آن دیر می آیم.

ب) اگر در خانه ای شوی که به نقش و گچ، کنده کرده باشند، روزگاری دراز، صفت آن گویی و تعجب کنی و همیشه در خانه خدایی، هیچ تعجب نکنی؟

ج) نگاه کن مرغان هوا و حشرات زمین همه از هم نیکوتر، که غذای خویش چون به دست آرند و بچه را چون نگه دارند.

د) چراغ وی ماه است و شعله وی افتاب و تو از عجایب این غافل، که خانه بس بزرگ است و چشم تو بس مختصر.

دلیل: یک ساعت(ساعت: هسته، یک: وابسته پیشین از نوع صفت شمارشی)

خدمت (خدمت: هسته، ت: وابسته پیشین از نوع مضاف الیه)

حافظ در غزلی، گفته ها و پند های کاردانی (تیزهوش) را برای ما بازگو می کند. بیت هایی از این غزل را بخوانید.

۱. دوش با من گفت پنهان، کار دانی (تیزهوش) دز شاپنهان نشاید که دستری فروش
۲. گفت: آسان کبیر خود کارگاه کن روی طبع سخت می کرد جهان بر مردمان سخت کوش
۳. کوش کن پندای پسرو ز بر دنیا غم خور کتقت چون دهیدی، که توانی داشت هوش
۴. تا نگردی آشنا، زین پرده رمزی نشوی کوش ناهرم نباشد جای پیام سروش
۵. در حرم عشق، توان زدوم از کتفت و شنید زان که انجامه اعصابم باید بود کوش
۶. بر بلا نکته دمان، خود فروشی شرط نیست یا سخن دانسته گوی ای مرد عاقل، یا خاموش

با توجه به بیت های بالا، به پرسش های (۱۱) تا (۱۵) پاسخ دهید؟

(۱۱) در بیت های غزل بالا، کدام آرایه یافت نمیشود؟

الف) واج آرایه ب) تشبیه

ج) تضاد د) جان بخشی

دلیل: در بیت اول، واج آرایه حرف (ش) مشهود است

در بیت سوم تشبیه وجود دارد (حدیثی چون دُر)

در بیت چهارم تضاد دیده میشود (آشنا و نامحرم)

۱۲) کدام بیت غزل بالا، همه نقش های دستوری (متمم)، (مفعول)، (مسند) و (منادا) را دارد؟

الف) بیت ۲ ب) بیت ۳ ج) بیت ۴ د) بیت ۶

دلیل: بساط نکته دانان: متمم سخن: مفعول خموش: مسند مرد دانا: منادا

۱۳) کدام فعل در غزل بالا دیده نمیشود؟

الف) ماضی نقلی ب) مضارع اخباری

ج) مضارع التزامی د) ماضی ساده

دلیل: میگردد: مضارع اخباری نگردي (بیت چهارم): مضارع التزامی

گفت: ماضی ساده

۱۴) شباهت های سبکی شعر سعدی و حافظ باعث میشود برخی از مفاهیم مطرح شده در شعر سعدی را در غزلیات حافظ نیز بتوان یافت. کدام بیت از سعدی با بیت چهارم این غزل حافظ، تشابه مفهومی کمتری دارد؟

الف) سخن را روی صاحب دلان است / نگویند از حرم، الا به محرم

ب) و گر عارفی، راز گشت / ببندند بر وی، در باز گشت

ج) از هزاران، در یکی گیرد سماع / زانکه هر کس محرم پیغام نیست

د) ولیکن با که گویم راز، چون محرم نمی بینم / مدارا می کنم با درد، چون درمان نمی بینم

دلیل: مفهوم این گزینه: اشاره بر اصل رازداری در عرفان

مفهوم سایر گزینه ها: لازمه درک اسرار، آشنا و محرم گشتن است

۱۵) در غزل، گاه برخی از مفاهیم تعلیمی - که در آثار گذشتگان او آمده است - بیان شده است. مفهوم بیت ششم از غزل حافظ به کدام عبارت از کتاب قابوس نامه نزدیک تر است؟

الف) ای پسر، از شنودن هیچ سخن ملول مباش، اگر به کارت آید و اگر نه بشنو تا در سخن تو بسته نبود.

ب) ای پسر، اندر کارها افراط نکن و افراط را شوم دان و اندر هر شغلی میانه باش.

ج) همیشه اندیشه را مقدم گفتار دار و هر چه بگویی نا اندیشیده مگوی تا برگفته خویش پشیمان نشوی.

د) ای پسر، هر چه توانی پیر عقل باش. نگویم که جوانی مکن، نکن جوانی خویشتن دار باش و از جمله جوانان پژمرده مباش.

دلیل: مفهوم: اول اندیشه، بعد گفتار و یا سخن سنجیده گفتن.